

نویسنده داستان های شفا یافتگان حرم امام رضا(ع):

سعی کردم از دامن زدن به خرافات پرهیز کنم

حمیدرضا سهیلی، نویسنده پیشکسوت مشهدی، مجموعه ای از داستان های شفا یافتگان حرم مطهر رضوی را به صورت کامل مستند کرده و به رشته تحریر درآورده و در چند جلد منتشر کرده است. در ادامه، بخشی از گفت وگوی ایینا با او را می خوانید.

● **چطور به مسیر نوشتن کتابی درباره شفا یافتگان حرم مطهر امام رضا(ع) رسیدید؟**

در دهه ۶۰ با روزنامه های خراسان و قدس همکاری می کردم و در حین همین همکاری بود که نوشتن قصه هایی درباره شفا یافتگان و داستان های رضوی به من پیشنهاد شد. قبل از این پیشنهاد، من چندین قصه درباره جنگ نوشته بودم که در روزنامه قدس چاپ شد و بازخورد خوبی داشت. به همین دلیل پیشنهاد نوشتن قصه های رضوی به من داده شد. ابتدانیذ فرتم ولی اصرار مدیر مجله زائر مرا بر آن داشت تا پیشنهادش را برای مدتی کوتاه قبول کنم.

● **و این شروع داستان بود؟**

بله، اولین قصه را که نوشتم، معجزه رخ داد. سوزه چند خط کوتاه و بسیار خلاصه بود. آن را که خواندم، کاغذ و قلم را مهیا کردم. شاید باور نکنید، قلم تا پایان قصه از دستم نیفتاد و به دوباره نویسی هم نیاز نداشت. قصه در مجله چاپ شد و اصرار مدیر مجله به ادامه نوشتن بیشتر شد و به همین منوال تعداد زیادی سرگزشت شفا یافتگان را به صورت قصه و با شیوه ای که برای خواننده نیز دل چسب و خواندنی باشد، نوشتم.

● **و این روند تا چاپ چند کتاب ادامه پیدا کرد؟**

ابتدا برای نوشتن هدف خاصی نداشتم و صرفا انجام وظیفه در برابر پیشنهادی بود که به من شده بود، ولی کم کم علاقه ای در من به وجود آمد و این کار را ادامه دادم. سپس هدف دیگری داشتم و آن این بود که سرگزشت شفا یافتگان، حالتی واقعی و قابل قبول برای خواننده به وجود بیاورد و از دامن زدن به برخی خرافات که ممکن است دامن این نوع قصه ها را بگیرد یا ذهن خواننده را به آن سمت سوق دهد، پرهیز شود. در واقع آغازکننده این ماجرا پیشنهاد و تصمیم نویسنده بود، ولی در ادامه این معجزه خدا و خود امام رضا(ع) بود که این راه ادامه پیدا کرد.

● **باتوجه به سوزه خاص، تلاش کردید از چه طریق مخاطب را همراه داستان نگه دارید؟**

به دلیل خاص بودن سوزه، تلاش کردم روایت را به گونه ای بنویسم که خواننده هم خاص بودن سوزه را دریابد و هم از خواندن آن لذت ببرد. البته تلاش من در کنار همان معجزه ای که گفتم، هنگام نوشتن درباره این سوزه هارخ داد و کمک کرد قصه ها به دل بنشینند و مخاطب با آن ارتباط برقرار کند.

● **اهمیت مکتوب کردن این واقعیت ها در چیست؟**
شفا یک ارتباط قلبی و ذهنی بین شفا یافته با خداست. وقتی ذهن از این ارتباط و اعتماد به قدرت خداوند که می تواند شفا دهنده باشد، قوی شود، این معجزه رخ می دهد. در واقع این ذهن آدمی است که به شفا اعتماد می یابد و وقتی ذهن قدرت گرفت، بیماری نمی تواند در برابر این اعتماد دوام بیاورد.

● **شما به عنوان نویسنده روایت های شفا یافتگان، از این ماجراها چه تاثیری گرفتید؟**

بی تردید نویسنده از خواندن سرگزشت و گفت وگو با صاحبان سرگزشت ها بی تأثیر نمی ماند و من هم خوشبختانه تأثیرهای مثبت زیادی در خودم و در زندگی ام گرفتم.

● **به نظر شما چرا از ظرفیت های حرم امام رضا(ع) در داستان نویسی و چاپ کتاب بیشتر استفاده نمی شود؟**

اکنون آستان قدس رضوی به این موضوع پرداخته و شاهد کتاب های پی درپی با موضوع حرم امام رضا(ع) هستیم و خواهیم بود. هر چندر خواست خوانندگان و اقبال آنان بیشتر باشد، رغبت نویسندگان در پرداختن به این موضوع بیشتر خواهد بود.

زین قنبر

علیرضا حیدری |مدرس ویراستاری

- **ناوبراسته ✕**
- **پیرونامه ای که مورخ...ار سال شد، کارشناسان امر حوزه ترافیک در جلسه حضور به هم خواهند رساند.**
- **ویراسته ✓**
- **پیرونامه ای که در تاریخ...فر ستاده شد، کارشناسان حوزه ترافیک در جلسه شرکت خواهند کرد.**
- **ناکر**
- **۱. «مواژه ای حشو و کلیشه ای است.**
- **۲. «حضور به هم رساندن، هم تعبیری نادرست و غیر معیار است.**

#زین-قندیپارسی

«خوشه های خشم» در سومین نشست «هزارویک شب رمان» نقد و بررسی شد

روایت فقر و انسانیت در دوره بحران

نمایی از فیلم «خوشه های خشم» ساخته جان فورد بر اساس رمان جان اشتاین بک

مقهور سباهی می مانیم و هیچ تغییری هم نمی توانیم روی قدرت های نامحسوسی که ما را کنترل می کنند، داشته باشیم.

● **حرکت به سمت سرزمین موعود**
دکتر مهدی کرمانی، استادیار گروه آموزشی علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد
«خوشه های خشم» به وضوح اثری است در نظام معرفتی لیبرال دمکراسی. در همه این اثر حتی یک نمونه انتساب فقر و نابرابری به ساختار جامعه را پیدا نمی کنید. این کلیدی ترین وجه اندیشه مارکسیستی است که نابرابری و فقر را یک پدیدار ساختاری در نظر می گیرد و در نتیجه، از طریق دگرگونی نسبت های ساختاری به دنبال حل مسئله نابرابری است، درحالی که در «خوشه های خشم» ارجاعات، آرزوها، توصیف ها... همه در سطح فرد یا نهائاتر سطح بسیار پای بانک وسط می آید. جالب است که نویسنده هر جا پای این نهاده ها را وسط می کشد، یک بیانیه شفاف در برثأت آن ها برای شما ارائه می کند. اشتاین بک روزنامه نگاری است با کمی گرایش های سوسیالیستی و آن هم دلیل دارد؛ اینکه اساسا یکی از عناصر کلیدی در نظام معرفتی مارکسیست سوسیالیسم، در هر جایی از دنیا، تفکر انتقادی است. این تفکر انتقادی، متفکران جوان باگرایش های مختلف را به خود جلب می کرد. آثار مارکسیستی سوسیالیستی این ویژگی را دارد که سایه بر زبان خواننده می اندازد، ولو اینکه به آن نظام معرفتی قائل نباشد. گواینه جان اشتاین بک نگاه انتقادی به یک واقع جیبی و از تیراز زیاد منتشر می شود. انتخاب سربازان در حال جنگ آمریکا انتخاب می کرد. انتخاب و در قطع جیبی و تیراز زیاد منتشر می شود. یعنی جمع بندی آن افراد این است که این کتاب کاملا در چارچوب نظام سیاسی، فرهنگی، اجتماعی حاکم است، نه کتابی در نقد آن.

● **استفاده از تکنیک های خبرنگاری**
دکتر صفیه خدابی
حرفه خبرنگاری جان اشتاین بک خودش را در این کار نشان می هد. مثلا فصل به فصل و یکی در میان، اول بک واقعه تاریخی را از منظر یک خبرنگار برای ما باوگو یا اینکه اول از روایت گویی شروع می کند. مانند فصلی که از محل فروش ماشین های قراضه شروع می شود و ما شاهد صحبت هایی هستیم که بین دو نفر برای این کار درمی گیرد. یعنی اول تصویری می دهد که بازار ماشین این طور است، بعد آن خانواده هم آن را تجربه می کند.

نویسنده کمک کرده است که درون مایه هایی چون فقر و تأثیر دوران کودکی بر بزرگ سالی را –که شاید بارها و بارها نویسندگان مختلف به آن پرداخته اند– با شیوه و نگاهی نو به تصویر بکشد. مهین راد معتقد بود سمیرا شریفی خراسانی توانسته است به راحتی و به خوبی تخیل قوی اش را همراه با تجربه زیسته اش به کار بگیرد و دنیا هایی عجیب و غریب خلق کند که اگر خطا یا لغزشی هم در آن وجود دارد، در مقابل چشم مخاطبش از هم فرو نپاشد. او متذکر شد، متأسفانه نویسنده خیلی کم می نویسد و نمی گذارد ما از این تخیل قوی بیشتر استفاده کنیم و از طریق آن بیشتر ببینیم و با دنیاهای بیشتری آشنا شویم. امیدوارم از این به بعد بیشتر بنویسد.

● **پایان های شگرف**
اکرم معدن ناین نیز با بیان اینکه در انتهای همه داستان های سمیرا شریفی به رغم سادگی و روانی آن یک شگفتی بسیار بزرگ قرار دارد، اضافه کرد: در داستان «سازماهی» آنچه برای من بسیار شگفت انگیز بود، سهیم شدن در توهم دیگری و توهم دیگری را به عنوان باور قبول داشتن بود. اگر اید و مفهوم را به عنوان اثر هنری یا جنبه بسیار مهمی از یک اثر هنری در نظر بگیریم، ایده یاد شده بسیار شگفت انگیز است. در پایان این نشست، حسین عباس زاده از قصه گویی و تسلط نویسنده گفت که سبب شده است خواننده به راحتی در داستان پیش برود و با آن ارتباط برقرار کند.

شده است و حالا دوباره به سمت خانواده برمی گردد تا رهبری آن ها را در این سفر به سمت ارض موعود به عهده بگیرد. نشانه های دیگری هم هست، از طوفان آخر داستان که مانند طوفان نوح است تا سرزمینی که به جز بیابان چیزی نیست تا برونند به سرزمین موعود برسند. خانواده از شرق به سمت غرب حرکت می کند و حرکت به سمت غرب –بر اثر تکرار در ادبیات غرب– به کهن الگو تبدیل شده است؛ کهن الگوی حرکت زائرانی که به سمت ارض موعود می روند. نشانه های دیگری هم هست که می شود از نظر رمزگان فرهنگی آن ها را بررسی کرد.

● **قصه آدم ها در اعصار و قرون**
دکتر سمیرا ماشکی، استادیار گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد
من می خواهم رمان را از زاویه دید ادبیات تطبیقی با ادبیات فارسی بررسی کنم. به این دودیا لوگ توجه کنید: «هیچ کس نمی تونه من و به زور از زمین خودم بیرون کنه. پدر بزرگم هفتاد سال پیش این زمین رو گرفت، پدر من اینجا به دنیا اومده، همه مون اینجا به دنیا اومدیم، اجداد من همین جامردن، برای اینکه حس می کنم مال منه. من تو این زمین به دنیا اومدم. روش کار کردم عرق ریختم، کسی نمی تونه با تیه بیک کاغذ من و بیرون کنه.» حالا دیا لوگ دوم را می خوانیم: «تونه اهل زمینی، نه اهل زراعت. تو نمی دونی این کار یعنی چی. بچه نداشتی که بهت بگم عین بچته. مادرم نداشتی که بهت بگم عین مادرته. چه جوری بهت بگم، آدم روی این زمین پیر شده، بچه روی این زمین به دنیا اومده. تو نکات به این زمین اجنبیه.» دیا لوگ اول از زمان «خوشه های خشم» بود و دیا لوگ دوم از داستان «اوسنه بابا سبجان» محمود دولت آبادی است و اقتباس مسعود کیمیایی از آن که البته عنوان «خاک» را برای فیلمش انتخاب کرد. مشابهت زیادی بین این دو دیا لوگ می بینیم. تأکید بر زمین و خاک خیلی مهم است.

● **کهن الگوی حرکت به سمت سرزمین موعود**
دکتر محمود رضا قربان صباغ، دانشیار گروه زبان انگلیسی
یکی از پنج رمزگانی که رولان بارت برای خواندن متن پیشنهاد می دهد، رمزگان فرهنگی است. رمزگان فرهنگی به این اشاره می کند که ما چگونه از منظر نشانه های فرهنگی، اجتماعی و به طور کلی نشانه های بیرونی، وارد رمان بشویم و رمان را رمزگشایی کنیم. بگذارید شروع کنیم از داستان خانواده «چود» و ببینیم تام چود در این خوانش رمزگان فرهنگی چه جایگاهی دارد. تام چود در رمزگان فرهنگی موسایی است که رهبری قوم بنی اسرائیل را در حرکت از سرزمین مصر به سمت ارض موعود برعهده می گیرد. ما با یک داستان خروج، سفر خروج روبه رو هستیم. همان طور که موسی(ع) به دلیل قتل از جامعه دور می شود و پس از رو به روشدن با وحی الهی برمی گردد تا قوم بنی اسرائیل را نجات دهد، داستان اشتاین بک هم با شخصی شروع می شود که به علت قتلش از جامعه خودش دور

جذابیت ویژه رؤیا

مجموعه داستان «آقای پست مدرن» در حوزه هنری خراسان رضوی نقد و بررسی شد

ترگس حسینی نژاد نیز به موضوعات عجیب و فضا های غریب کتاب اشاره کرد که دنیا های تازه ای برای مخاطب به وجود آورده است. او در عین حال بهره بردن نویسنده از لغات غیرداستانی مانند «آتش مهیب» را در پاره ای موارد سبب آسیب دیدن اثر معرفی کرد. سمیرا رحمتی در وصف کتاب یاد شده گفت: وقتی این داستان ها را می خوانی، فکر می کنی نویسنده آن را در یک عالم خواب و خیال یا فیلم سینمایی دیده که چنین تصویرهایی به ذهنش آمده و به راحتی و روانی آن را نوشته است. شالوده این نوشته ها را حتی و روانی ای دارد که انرژی اش به خوبی به مخاطب منتقل می شود.

● **خلایق یک نویسنده کم کار**
در بخشی دیگر از این نشست، ناهید ولی زاده به کارگرفتن زاویه دید مناسب و تصویرسازی های بی عیب و نقص و درون مایه های ملموس و قابل درک در این کتاب را باعث جذب و لذت مخاطب دانست و افزود: در بیشتر داستان ها با فضایی فرا واقعی روبه رو هستیم و به کارگیری حیوانات و گیاهانی با ویژگی های عجیب و غیرواقعی به هم به آن تسلط دارد.

خادم

جان اشتاین بک با نوشتن «خوشه های خشم»، جامعه آمریکا را شوکه و هم زمان خشمگین کرد. این رمان که سال ۱۹۳۹ منتشر شد، برای نویسنده اش جایزه پولیتزر و جایزه ملی کتاب آمریکا را به ارمغان آورد و وقتی سال ۱۹۶۲ جایزه نوبل را به اشتاین بک می دادند، به طور مشخص به این اثر نویسنده اشاره کردند. «خوشه های خشم» در دوران رکود بزرگ آمریکای گذر و دوستان خانواده کشاورز فقیری است که به دلیل خشک سالی، تغییرات در صنعت کشاورزی و سلب مالکیت از آن ها توسط بانک، بیکار و آواره می شوند. خانواده «چود» ها به امید رسیدن به وضعی بهتر به سمت کالیفرنیا در غرب آمریکا کوچ می کنند. داستان به قدری پرکشش و درد آشنا بود که جان فورد، کارگردان بزرگ آمریکایی، بلافاصله دست به ساخت فیلمی براساس آن زد و سال ۱۹۴۰ یکی از اقتباس های موفق تاریخ سینما خلق شد. «خوشه های خشم» سومین کتابی بود که در سلسله نشست های «هزارویک شب رمان» که به همت دکتر مهدی زرقانی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد، با گرفته است. نقد و بررسی شد. این جلسات آخرین دوشنبه هر ماه برگزار می شود. آنچه در ادامه می آید، بخش هایی از سخنان سخنران این نشست است.

● **ادبیات ما پیچیده در زبان و نماد است**
دکتر علی خزاعی فر، مترجم و سردیر فصلنامه «مترجم»
«خوشه های خشم» در سال ۱۹۳۹ در آمریکا منتشر و ۱۰ سال بعد یعنی در سال ۱۳۲۸ خورشیدی توسط شاهرخ مسکوب و عبدالرحیم احمدی به فارسی ترجمه شده است. این دو مترجم آن زمان هوادار حزب توده و هر دو هم سن و بیست و چهار ساله بوده اند و این ترجمه نخستین تجربه شان در این عرصه بوده است. می توان تصور کرد که با چه شوری سراغ این کتاب رفته اند. این کتاب موضوع بسیار آشنای فقر و انسانیت است، اما به نظر می رسد مترجمان صرفا به دلیل جنبه ادبی کتاب سراغ آن رفته اند و انگیزه های ایدئولوژیک هم در انتخاب آن مؤثر بوده است. یکی از چیزهایی که در این اثر می بینیم، «محاوره مصنوع» است. محاوره مصنوع یعنی اینکه ظاهر زبان محاوره است، اما باطنش پر است از اصطلاحات و ضرب المثل ها که تراکم این ها، زبان را از حالت طبیعی خارج می کند. محاوره است، اما طبیعی نیست. سنت محاوره مصنوع را در زبان دهخدا، جمالزاده، صادق هدایت، صادق چوبک و به ویژه جلال آل احمد می بینیم. در سربال های تلویزیونی هم این نوع محاوره را می بینیم. انگار تصور این است که اصطلاحات و ضرب المثل ها و تعبیرات محاوره ای

خراسانی

مجموعه داستان «آقای پست مدرن» با حضور نویسنده آن در جمع شماری از اهالی قلم مشهد نقد و بررسی شد. این نویسندگان در نشستی در حوزه هنری خراسان رضوی دیدگاه هایشان درباره نخستین کتاب سمیرا شریفی خراسانی را بیان کردند. این کتاب از ده داستان کوتاه در نود صفحه تشکیل شده و سال ۱۴۰۰ در نشر خیابان به چاپ رسیده است. نشست یاد شده به همت انجمن روایت برگزار شد.

● **تلطیف خیال انگیز زشتی ها**
در این نشست، نوشین ایوانی به قرآرگرفتن داستان های کتاب «آقای پست مدرن» در ذیل انواع مختلف داستان از جمله اثار واقع گرا و مدرن و واقع گرای جادویی اشاره کرد و گفت: روایت در بیشتر داستان های کتاب فراواقعی یا زاینده توهمات یک راوی غیر قابل اعتماد است. او یکی از نقاط قوت این مجموعه را تعلیق و کشمکش های درونی یا بیرونی شخصیت ها در آن دانست و افزود: خواننده در پایان بیشتر داستان ها غافل گیر می شود. این نویسنده داستان با دارمان شهری «آخرین قبر خالی» و «آقای پست مدرن» را از کارهای خواندنی کتاب برشمرد و روی هم رفته نویسنده آن را داستان گویی توانمند ارزیابی کرد. زهره موسوی هم گفت، به نظر من نویسنده توانایی این را داشته است که برای بیان حرف هایش دنیایی جدید خلق کند که بسیاری از المان های آن شباهتی به دنیای واقعی ندارد. اما از دل آن می شود دغدغه های انسان دنیای واقع را بیرون کشید. او خستگی و ملال انسان مدرن و پناه آوردنش به نیای خیال و همزیستی با موجوداتی با